

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра теорії і методики фізичної культури

ЛЕКЦІЯ № 10

**ТЕМА: СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ТА ПРОГРАМНО-НОРМАТИВНІ
ЗАСАДИ ФВ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ.**

Виконавець:
доцент Ріпак М.О.

Лекцію обговорено і затверджено на засіданні кафедри теорії і методики
фізичної культури (протокол №___ від «___» _____ 20___ року)

Зав. кафедри,
д.фіз.вих., професор

І. Р. Боднар

ПЛАН

1. Соціально-психологічний портрет студентської молоді.
2. Місце ФВ в системі професійної освіти та виховання студентської молоді.
3. Програмно-нормативне забезпечення ФВ студентів ЗВО.
4. Актуальні проблеми з ФВ у ЗВО України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Канішевський С.М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного удосконалення студентства. Вид. Друге, стереотипне – К.;, 1999. – 270 с.
2. Лєко Б. Теоретико-методологічні та психолого-валеологічні виміри процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах //Молода спортивна наука України – Львів, 2004, ТЗ. – С.198-205.
3. Раєвський Р.Т., Канішевський С.М., Домашенко А.В. Фізичне виховання як складова частина освіти учнівської молоді //Теорія і практика фізичного виховання: Науково методичний журнал, 2002. №1, С. 31-37.
4. Масовая физическая культура в вузе: Учеб. пособие под ред. В.А.Маслякова, В.С.Матяжова. – Москва: Высшая школа, 1991. – 240 с.
5. Теория и методика физического воспитания. Том 2. Методика физического воспитания различных групп населения /Под.ред. Т.Ю.Круцевич. – К: Олимпийская литература, 2003. – 392 с.
6. Фізичне виховання. Навчальна програма для вищих навчальних закладів України III-IV рівні акредитації. – Київ, МОіНУ, 2003, 33 с.

1. Соціально-психологічний портрет студентської молоді.

Відношення студентів до занять ФК, спортом є актуальною педагогічною проблемою. Основним критерієм фізкультурно-спортивної активності студентів є ступінь їхньої участі, включення у фізкультурно-спортивну діяльність. При цьому фізкультурно-спортивну діяльність визначають як різнобічну діяльність людини у сфері ФКіС, спрямовану на реалізацію суспільно та особисто значущих потреб у фізичному вдосконаленні. Чисельні дослідження свідчать, що фізкультурно-спортивна активність, за деяким винятком, не стала для студентів повсякденною потребою.

На фізкультурно-спортивну активність студентів суттєво впливають такі соціально-психологічні чинники як:

- рівень фізкультурної освіченості студентів;

- характер попередньої рухової активності;
- ступінь декларованої та реальної включеності в заняття ФК і спортом;
- мотивація та інтереси до занять фізичними вправами.

За даними В.М.Корягіна, О.А.Череповської тільки 54,1% юнаків та 3,7% дівчат, які навчаються у ЛНУ „Львівська політехніка”, стверджують, що вони мають достатню кількість знань для самостійних занять ФКіС. Опитування, проведене В.М.Вовк, свідчить, про відсутність у значної кількості студентів навичок самостійних занять фізичними вправами та про їхню слабу фізичну підготовку, отриману в школі (табл.1).

Дослідження свідчать, що серед студентів технічних спеціальностей займаються спортом 12% опитаних (С.А.Савчук), а серед студентів ВНЗ аграрного профілю – лише 4% (Л.В.Хрипко).

Таблиця 1

Труднощі, з якими зустрічаються студенти на навчальних заняттях з фізичного виховання (за В.М.Вовк).

Рангові місця	Труднощі	Кількість студентів (%)
1	Відсутність навичок самостійних занять фізичними вправами.	69,6
2	Слаба фізична підготовка отримана в школі.	67,2
3	Заняття, що проводяться, не відповідають інтересам студентів.	36,4
4	Велике навчальне навантаження.	31,5
5	Поганий стан здоров'я.	26,2
6	Велика завантаженість громадською роботою.	19,3
7	Погані матеріально-спортивні умови.	18,8
8	Недостатні природні здібності до занять фізичними вправами.	17,5
9	Велике фізичне навантаження.	10,8

За критерієм включеності у фізкультурно-спортивну діяльність С.М.Канішевський поділяє студентів на наступні 7 груп:

1. Студенти, які займаються спортом (в т.ч. спортом вищих досягнень), наполегливо тренуються, дисципліновані, підпорядковують свій робочий день головній меті.

2. Студенти, що усвідомлюють позитивний вплив ФК для особистого здоров'я, регулярно відвідують у навчальний та позанавчальний час заняття та самостійно займаються фізичними вправами.

3. Студенти, які займаються фізичними вправами, але нерегулярно, іноді вони навіть захоплюються різними модними „системами” та невдовзі кидають їх.

4. Студенти, що усвідомлюють оздоровчий вплив ФК на здоров'я людини, але нічого не роблять для використання з цією метою фізичних вправ, вони хизуються своїм природним здоров'ям, силою, спритністю тощо.

5. Студенти із слабо вираженими інтересом до занять фізичними вправами і, як правило, люди, які не вірять у свої сили.

6. Студенти, які вважають, що вони здорові і фізична робота, яку вони постійно виконують їх задовольняє, і немає потреби в додаткових заняттях фізичними вправами.

7. Студенти з абсолютно байдужим ставленням до ФК, вони мають хибне уявлення про користь фізичних вправ для здоров'я людини, ігнорують їх, віддають перевагу фізичній бездіяльності.

На думку фахівців, реальній включеності студентів у заняття ФКіС сприяють такі цілі ФВ:

- функціонально-оздоровчі (спрямовані на зміцнення здоров'я, гармонійний чи фізичний розвиток, підвищення розумової працездатності);
- бар'єрні (виконання норм і вимог програми з ФВ, нормативів тощо);
- комунікативно-виховні (спілкування з товаришами, виховання вольових якостей);
- організаційно-педагогічні (набуття умінь та навичок інструктора, тренера, судді із спорту).

2. Місце ФВ в системі професійної освіти та виховання студентської молоді.

ФВ студентів – невід’ємна складова вищої гуманітарної освіти, результат комплексного педагогічного впливу на особистість майбутнього фахівця в процесі формування його професійної компетенції.

Мета ФВ студентів – це формування всебічно-розвинутої гармонійної особистості фахівця, який має високий рівень здоров’я, необхідну фізкультурну освіту та фізичну підготовленість, спроможного до фізичного удосконалення.

В обов’язковому мінімумі змісту блоку дисциплін „Соціально-гуманітарні та економічні дисципліни” вказано такі положення:

- бакалавр повинен розуміти роль ФК в розвитку людини, орієнтуватись в питаннях ФК і ЗСЖ, а також володіти системою практичних навичок і вмінь, що забезпечують зміцнення здоров’я, розвиток психофізичних якостей і здібностей.

ФВ студентів реалізується у трьох напрямках:

- I. ФВ, як навчальна дисципліна, реалізується на академічних заняттях в навчальний час, передбачає комплексне вирішення освітніх, виховних та оздоровчих занять з переважною освітньою спрямованістю навчально-тренувального процесу.
- II. Студентський спорт являє собою узагальнену категорію діяльності студентів у формі змагання і підготовки до нього з метою досягнення високих результатів в обраній спортивній спеціалізації. Цей напрям передбачає активні заняття спортом у позанавчальний час. Пріоритетна спрямованість – максимальний розвиток рухових здібностей, що забезпечує досягнення високого рівня спортивно-технічної майстерності студентів.

Ш. Активне дозвілля, в ньому реалізуються біологічні, соціальні та духовні потреби студентів у руховій активності, ЗСЖ, отриманні задоволення від занять різними формами ФК. Напрямок передбачає організацію самостійних занять у позанавчальний час, використання різних форм і засобів ФК.

3. Програмно-нормативне забезпечення ФВ студентів ЗВО.

В лютому 2003 р. Міністерство освіти і науки України (наказ № 757) затвердило нову навчальну програму з ФВ для ВНЗ. Головна мета програми, яку ще називають базовою, визначити стандарт ФВ, відповідний мінімальний рівень обов'язкової фізкультурної освіти, що навчаються у ВНЗ і отримують певний рівень освіти – „бакалавр”, „магістр”.

Програма складається з 5 розділів і 4 додатків.

Розділ 1. Загальні положення.

Розділ 2. Теоретичні і методичні основи програми.

2.1. Мета і завдання фізичного виховання.

2.2. Принципи фізичного виховання студентів.

2.3. Засоби і методи фізичного виховання.

Розділ 3. Зміст програми.

3.1. Базовий компонент.

3.2. Елективний компонент.

Розділ 4. Основні положення реалізації навчальної програми.

4.1. Форми і види фізичного виховання.

4.2. Організація навчальних занять.

4.3. Проходження навчального матеріалу.

4.4. Організація контролю.

4.5. Атестація з ФВ.

Розділ 5. Забезпечення процесу ФВ.

5.1. Правове.

5.2. Організаційне.

- 5.3. Науково-методичне.
- 5.4. Кадрове.
- 5.5. Медичне.
- 5.6. Забезпечення безпеки.
- 5.7. Матеріально-технічне.
- 5.8. Фінансове.

У 2015 р. МОН України розробило рекомендації щодо організації ФВ у ЗВО (Лист Міністерства освіти і науки України від 25.09.2015 № 1/9-454)

Рекомендації
щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах

З метою забезпечення викладання фізичного виховання у вищих навчальних закладах на належному рівні можуть бути запропоновані такі базові моделі для вирішення цього питання або різні форми їх поєднання:

1. Секційна. Створення широкої мережі як спеціалізованих спортивних, так і загальнооздоровчих секцій, гуртків, клубів, які працюють за фіксованим розкладом у вільний від основних навчальних занять час (наприклад, у другу зміну для студентів, які мають навчальні заняття в першій половині дня).

2. Професійно орієнтована. Розроблення низки комплексних програм з фізичного виховання, які прямо орієнтовані на особливості майбутньої професії (вчитель, лікар, офісний працівник, програміст тощо). Альтернативними варіантами відвідування таких програм можуть бути суто спортивні секції, військово-прикладні секції (з орієнтуванням як юнаків, так і дівчат на досягнення вимог до вступу на програми військової підготовки), військово-медична підготовка з елементами загальнофізичної підготовки.

3. Традиційна. Збереження фізичного виховання в якості обов'язкової дисципліни з нарахуванням за неї кредитів, виставленням заліків та включенням до розкладу занять з наданням студентам можливості як відвідувати заняття з групою, так і займатись індивідуально в спортивних секціях та оздоровчих гуртках, клубах, програмах тощо на їх вибір.

4. Індивідуальна. Закріплення за кожним студентом працівника кафедри фізичного виховання чи іншого спеціалізованого підрозділу, який виконує роль тьютора з питань оздоровлення та фізичного розвитку, рекомендує певні види фізичної активності (як організовані, так і самостійні), розробляє індивідуальну програму фізичного розвитку, у т.ч. спортивні та оздоровчі секції, гуртки, клуби, а можливо і лекторії зі збереження здоров'я, тощо.

Вищі навчальні заклади можуть застосовувати різного роду стимули для активної участі студентів денної форми навчання. Зокрема:

1. Рейтинг. Врахування спортивної активності в рейтинговому оцінюванні освітніх, науково-дослідницьких та інноваційних досягнень учасників освітнього процесу, яке має проводитись відповідно до статті 32 Закону.

2. Стимул. Визначення вимоги фізкультурно-спортивної активності як обов'язкової чи дуже пріоритетної для висування студентів для участі в програмах академічної мобільності та доступу до обмежених ресурсів навчального закладу, надання знижок в оплаті додаткових освітніх послуг.

3. Змагання. У разі розширення спектру університетських спортивних змагань (на рівнях країни, регіону, міста, вищого навчального закладу, факультету, інституту, студентського містечка тощо) постане можливість мотивувати більше студентів до регулярної організованої фізичної активності. Зазначені заходи можуть бути підтримані органами студентського самоврядування у різних формах, включаючи матеріальне стимулювання переможців.

4. Сертифікати та кваліфікації. Фіксація успіхів студентів у заняттях фізичною культурою та спортом шляхом видачі відповідних сертифікатів про досягнення, а в більш просунутих випадках присвоєння додаткової кваліфікації із записом у додаток до диплома, навіть видача вищим навчальним закладом диплома власного зразка про додаткову фізкультурно-спортивну або прикладну кваліфікацію (тренери та судді аматорських

змагань, парамедики тощо) за умови виконання відповідних офіційних вимог з видів спорту.

5. Медійна підтримка, яка може формувати культуру фізичної активності, ставлення до власного тіла та формування фізичного здоров'я, рекламувати успіхи студентів-спортсменів на змаганнях усіх рівнів тощо.

Проведення секційних занять з фізичного виховання повинно враховуватись в основних видах навчальної роботи та обліковуватись відповідно до Норм навчальної роботи.

4. Актуальні проблеми з ФВ у ЗВО України.

Відсутність організованої системи мотивації молоді з ФВ, неефективне дидактичне наповнення ФВ (фактичне включення з практики ФВ бігу на витривалість, гімнастики, плавання).

Недостатній обсяг ФВ в абсолютній кількості навчальних закладах, що значно поступається фізіологічно обумовленим нормам і підтверджено державними нормативами.

Низька якість навчального процесу з фізичного виховання в ЗВО.

Незадовільне кадрове забезпечення (недостатня забезпеченість процесу ФВ кадрами, невиправдане скорочення їх кількості, низький професіоналізм фахівців), різке скорочення в галузі фахівців, які мають наукові ступені і звання.

Недостатнє науково-методичне забезпечення (відсутність сучасних програм, підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів).

Недостатнє матеріально-технічне забезпечення (відсутність необхідної кількості закритих спортивних споруд, закриття плавальних басейнів, недоступність споруд).

Недостатнє фінансове забезпечення фізичного виховання.